

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації **Антонюк Оксани Юрївни** на тему **«Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Презентація дисертаційної роботи проведена на Науково-методичній раді Інституту бібліотекознавства 29 липня 2024 р. (протокол № 2).

Обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження. Національна бібліографія в сучасних умовах виконує не лише традиційні функції збирання, опрацювання та розповсюдження інформації, але й стає важливим інструментом для забезпечення доступу до знань і висвітлення культурних, соціальних, економічних аспектів суспільного життя. Використання сучасних наукових підходів і технологій цифрового суспільства в бібліографічній діяльності дає змогу створювати не лише комплексні бібліографічні ресурси, але й розвивати інтелектуальні системи, що допомагають у пошуку й аналізованні інформації, багатоаспектному задоволенні інформаційних запитів користувачів.

Регіональний підхід у дослідженні бібліографічної діяльності дає змогу простежити особливості й відмінності, що впливають на функціонування бібліотек, розробляти й упроваджувати адаптовані стратегії розвитку, які враховують локальні умови й інформаційно-знаннєві потреби, що значно розширюють можливості використання бібліографічних ресурсів. Зіставлення результатів регіональних досліджень з національними тенденціями сприяє формуванню цілісної картини розвитку бібліографічної діяльності в Україні.

Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені В. Отамановського як одна з провідних установ інформаційного, соціокультурного значення регіону, активно й наполегливо розвиває власну науково-інформаційну, видавничу діяльність – створює електронні інформаційні, бібліографічні ресурси, зокрема електронні каталоги й бази даних, а також бібліографічну продукцію. Аналіз науково-інформаційної та бібліографічної діяльності Бібліотеки засвідчує трансформацію основних функцій наукової бібліотеки, поступове перетворення її на потужний науково-інформаційний центр регіону, основний осередок взаємодії територіальних спільнот, дієву ланку сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури держави. Саме збереження історико-культурної спадщини й формування регіональної ідентичності, що є ключовими компонентами, особливо в умовах ведення бойових дій, інформаційного протистояння та утвердження суб'єктності України й українців у світовому масштабі, що є надзвичайно важливим для майбутнього розвитку держави.

Зазначимо, Бібліотека заснована 1907 р. Підвалини її розвитку як наукової установи було закладено у 20–30-х рр. ХХ ст. Цьому сприяла діяльність Кабінету виучування Поділля, який діяв упродовж 1924–1930 рр. при

Бібліотеці (створений на громадських засадах за ініціативи директора філії Всенародної бібліотеки України при Всеукраїнській Академії наук В. Отамановським). Встановлено, що вивчення окремих питань розвитку краєзнавства Поділля, краєзнавчої бібліографії Поділля 20–30-х рр. ХХ ст., дослідження, висвітлення життя та діяльності «вінницького періоду» В. Отамановського перебувало в центрі уваги багатьох науковців і краєзнавців (Л. Баженов, Т. Бульба, В. Воловик, С. Гальчак, Л. Кароєва, С. Кот, Т. Соломонова (Кароєва), В. Прокопчук, І. Робак, В. Савчук, З. Савчук, Л. Шпильова, М. Шлеймович та інші).

Сьогодні, в умовах інформаційного суспільства Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського перетворюється на багатофункціональний центр самореалізації, навчання, розвитку, комунікації. Це, насамперед, доступ до інформаційних ресурсів, які належать іншим суб'єктам інформаційного простору, створення електронних інформаційних ресурсів – вебсайти, вебпортали, бібліографічна продукція, оцифровані документи. Під впливом процесів інформатизації суспільства Бібліотека зазнає суттєвих трансформацій своїх традиційних функцій, здійснюючи глибоке переосмислення діяльності, зміщуючи акцент в інформаційно-бібліографічному обслуговуванні на інформаційно-комунікаційний аспект, задовольняючи потреби користувачів, сприяючи збереженню культурної спадщини регіону.

У цьому контексті заслуговує на увагу історія науково-бібліографічної діяльності Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського, що не була об'єктом окремого, спеціального наукового дослідження. Комплексне вивчення науково-бібліографічної діяльності важливе не лише тому, що Бібліотека – одна з провідних обласних бібліотек УРСР та незалежної України, але й у врахуванні спадковості традицій, які зародилися на етапі її заснування та стали системними з набуттям статусу наукової бібліотеки. Водночас дослідження науково-бібліографічної діяльності дає змогу розширити панораму регіональної бібліографії, зрозуміти її роль і значення у бібліографічному, інформаційно-комунікаційному просторі Вінниччини, України загалом і є дієвим засобом збереження культурної спадщини регіону.

Мета дослідження – виявити особливості становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як науково-інформаційного й культурно-просвітницького центру регіону та визначити перспективні напрями її розвитку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше*:

- з'ясовано стан наукового опрацювання теми, вивчено сукупність документів з питань науково-інформаційної, бібліографічної, інформаційно-комунікаційної діяльності Бібліотеки, визначено внесок науковців у її дослідження;
- комплексно проаналізовано науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки (1966–2022), що має свою спадкову бібліографічну традицію;
- введено до наукового обігу новий масив фактичного матеріалу, актуальні історіографічні здобутки;

- визначено основні історичні етапи науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки: 1) 1966–1990 рр.; 2) 1991–2022 рр. з двома періодами: 1991–1999; 2000–2022 рр.;
- виявлено специфіку, основні види, форми, тенденції науково-бібліографічної діяльності на кожному з етапів;
- простежено вплив упровадження нових інформаційно-комунікаційних технологій на інноваційний розвиток науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки;
- охарактеризовано електронні бази даних, проаналізовано електронну бібліографію у період упровадження та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій;
- сформульовано вимоги до бібліографа в контексті цифровізації, підкреслено цифрову компетентність як умову ефективної професійної діяльності сучасного бібліотечного фахівця.

Удосконалено наукові уявлення про історіографію питання та джерельну базу дослідження; визначено напрями формування електронних баз даних в умовах сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Об’єктом дослідження є науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки упродовж 1966–2022 рр.

Предметом дослідження є науково-бібліографічна продукція, спрямована на задоволення інформаційно-знанневих потреб користувачів.

Науково-бібліографічна діяльність розглядається нами як галузь інформаційної діяльності, яка об’єднує практичну, науково-дослідну, освітню та управлінську діяльність, спрямовану на створення, опрацювання, збереження та поширення бібліографічної інформації задля ефективного задоволення інформаційно-знанневих потреб користувачів (суспільства).

Практичне значення. Результатів дослідження можуть бути використані в науковій та навчальній діяльності закладів вищої освіти бібліотечного, документознавчого, інформаційного, культурологічного профілів, що сприятиме подальшому розвитку українського бібліографознавства, трансформації змісту, упровадженню інновацій у науково-бібліографічну діяльність наукових і публічних бібліотек.

Результати дослідження впроваджено в освітній, культурний процес Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського (довідка № вих.-237 від 03.06.2024 р.), Вінницького обласного навчально-методичного центру галузі культури, мистецтв та туризму (довідка № 108 від 19.04.2024 р.), Тульчинського фахового коледжу культури (довідка № 212 від 11.06.2024 р.).

Апробація матеріалів дисертації. З метою розроблення та вдосконалення наукової концепції, рішення поставленої проблеми й апробації отриманих проміжних та остаточних положень дослідження, здобуті результати доповідалися та обговорювалися на таких наукових, науково-практичних, науково-краєзнавчих конференціях: Всеукраїнській науково-краєзнавчій конференції, приуроченій 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном «Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття» (м. Вінниця, 2021), Всеукраїнській науковій

конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 15 квітня 2021 р.), Міжнародній науковій конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 20–22 травня 2021 р.), XXXII Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина в роки Другої світової війни: до 80-річчя початку німецько-радянської війни» (м. Вінниця, 11 червня 2021 р.), Науково-практичній конференції «Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення» (м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р.), Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями» (м. Київ, 5–7 жовтня 2021 р.), Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference «Scientific Research and Innovation» (м. Дніпро, 7–8 квітня 2022 р.), Науково-практичній конференції «Василь Стус у контексті часу й вічності» (м. Вінниця, 26 січня 2022 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Усна історія: теорія, практика та перспективи» (м. Вінниця, 25–26 жовтня 2022 р.), XXXIV Вінницькій Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.» (м. Вінниця, 3 листопада 2022 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), IV науково-практичній конференції «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього» (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.).

Здобувачка є укладачем з 2013 р. щорічного хронологічного довідника «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини ... року» (10 вип., 2013–2022).

Здобувачка брала участь у навчальному візиті «Development of community archives in Ukraine», який проходив у Польщі (28.11–3.12.2022).

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Антонюк Оксани Юріївни є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату й запозичень. Використані ідеї, результати й тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту, відповідає вимогам щодо її оформлення.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 27 наукових публікаціях, серед яких три наукові статті – у провідних фахових виданнях, визначених МОН України, дві статті – у наукових виданнях зарубіжних держав, які входять до Організації економічного співробітництва й розвитку та Європейського Союзу (Румунія, Польща), 15 – матеріали міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, сім матеріалів (хронологічні довідники, бібліографічні видання) додатково висвітлюють результати дослідження.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

*Публікації у наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України*

1. Антонюк О. Видова специфіка електронних краєзнавчих баз даних Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. № 10. С. 10–21. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269439>.
2. Антонюк О. Персональна електронна бібліографія ВОУНБ ім. В. Отамановського як джерело для вивчення життєдіяльності знаних діячів. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. № 18. С. 10–32. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-18-10-32>.
3. Антонюк О. Популяризація бібліографічної продукції як важливий складник рекламно-інформаційної діяльності бібліотек. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 3. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290982>.

*Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до
Організації економічного співробітництва та розвитку /
або Європейського Союзу*

4. Antonyuk O. Bibliographic activities as a part of formation of an information space of viinytsia region 1966–1986 (based on Vinnytsia regional universal scientific library named after K.A. Timiryazev). *European socio-legal and humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 5–13.
5. Antoniuk O. Metabibliografia Biblioteki Narodowej im. V. Otamanowskiego jako podstawa do badania zasobów bibliograficznych region. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 1 (61). P. 38–43.

Публікації, що додатково відображають наукові результати

6. Антонюк О. Постать Івана Богуна крізь призму бібліографічного покажчика. *Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття: матеріали Всеукр. наук.-краєзнав. конф., приуроч. 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном (м. Вінниця, 4 березня 2021 р.)*. Вінниця, 2021. С. 233–240.
7. Антонюк О. Електронна бібліотека як інформаційна платформа культурного надбання регіону. *Острозькі культурологічні читання: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 15 квітня 2021 р.)*. Острог, 2021. С. 82–84.
8. Антонюк О. Електронні бібліографічні ресурси регіональної наукової бібліотеки. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Четвертої міжнар. наук. конф., м. Київ, 20–22 травня 2021 р. Київ, 2021. С. 87–89.
9. Антонюк О. Друга світова війна у бібліографічних покажчиках Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 80-річчя початку німецько-радянської війни: матеріали XXXII Вінницької Всеукр. наук. історико-краєзнав. конф. з міжнар. участю, 11 червня 2021 р.* Вінниця, 2021. С. 301–306.
10. Антонюк О. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в історико-краєзнавчих дослідженнях науковця Сергія Гальчака. *Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення*:

- зб. доп. і повідомл. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р. Хмельницький, 2021. С 187–194. (До 120-річчя з часу заснування бібліотеки).
11. Романюк І. М., Антонюк О. Ю. Роль і значення сільських бібліотек України в 1950-ті – першій половині 1960-х рр. за матеріалами Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями*: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 514–517.
Здобувачу належить висвітлення діяльності сільських бібліотек у створенні 26-томного енциклопедичного видання «Історія міст і сіл УРСР».
 12. Антонюк О. Ю. Електронні персональні бази даних наукової бібліотеки. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями*: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 361–364.
 13. Антонюк О. Ю. Унікальність майбутнього видання (про науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років»). *Подільський книжник: альманах. Вип. 13 (2020 р.)* / уклад. Т. Р. Кароева. Вінниця, 2021. С. 98–101.
 14. Антонюк О. Ю. Проект «Велике читання» і бібліотека (Рік 2012): розділ. *Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.)*: наук.-інформ. зб. / авт. кол.: Сенік Л. Б., Слотюк Г. М., Цимбалюк П. І. [та ін.]. Вінниця, 2022. С. 89–106. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczkaounb-innovacijnij-postup-prodovzhuetsya> (дата звернення: 17.05.2023).
 15. Antoniuk O. Oral history research fund and electronic database «Oral history» as parts of electronic memory of Ukraine. *Scientific Research and Innovation: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, April 7–8, 2022. Dnipro, Ukraine*. P. 17–20.
 16. Антонюк О. Ю. Місце бібліографічної продукції ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у системі вивчення постаті Василя Стуса. *Василь Стус у контексті часу й вічності*: матеріали наук.-практ. конф.: (до 84-ї річниці від дня народж. укр. поета, правозахисника, Героя України) 26 січня 2022 р. Вінниця, 2022. [С. 74–78]. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vasil-stus-u-konteksti-chasu-j-vichnosti>
 17. Антонюк О. Інформаційно-бібліографічне та електронне забезпечення дослідження Голодомору 1932–1933 рр. Вінницької ОУНБ. *Вінниччина минуле та сьогодні. Красназвчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.*: матеріали XXXIV Вінниц. Всеук. наук. історико-краєзнав. конф., 3 листопада 2022 р. Вінниця, 2022. С. 54–56.
 18. Антонюк О. Цифрова компетентність та технології для бібліографів в контексті сучасних викликів. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 31 березня 2023 р.). Острог, 2023. С. 51–53.
 19. Антонюк О. Промоція бібліографічної продукції як важливий чинник бібліографічної діяльності. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф. (м. Київ, 18–20 травня 2023 р.). Київ, 2023. С. 138–140.

20. Антонюк О. Краєзнавчі електронні ресурси як основа регіональних інформаційних джерел у цифровому суспільстві. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: IV наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 111–115. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4>.

Бібліографічні покажчики

21. Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років: до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. 512 с.
22. Історія магдебурзького права у Вінниці [Електронний ресурс]: до 380-річчя з часу надання: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Центр історії Вінниці; уклад. О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/istoriya-magdeburzskogo-prava-u-vinniczi> (дата звернення: 17.05.2024).
23. З поглядом у минуле та сьогодення історії: до 60-річчя від дня народж. науковця Івана Мироновича Романюка: біобібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця: Балюк І. Б, 2022. 180 с. (Вчені нашого краю). Електрон. версія. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/z-poglyadom-u-minule-ta-sogodennya-istoriii> (дата звернення: 17.05.2022).
24. Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022) [Електронний ресурс]: метабібліогр. посіб. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/metabibliografiya-vinniczkoii-oblasnoii-universalnoii-naukovoii-biblioteki> (дата звернення: 17.05.2022).

Праці, що додатково висвітлюють зміст дисертації

25. **Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2021 року** [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2021-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
26. **Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2022 року** [Електронний ресурс]: хронол. довід. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2022-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
27. **Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2023 року** [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Департамент гуманітар. політики

Вінниц. обл. військ. адмін.; Вінниц. ОУНБ. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2023-roku> (дата звернення: 17.05.2023).

КОНСТАТУВАТИ, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Антонюк Оксани Юріївни на тему: «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)» відповідає спеціальності 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами та доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283) та п. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із подальшими змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертацію Антонюк Оксани Юріївни на тему: «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)» за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді.

Завідувач відділу
теорії та історії бібліотечної справи,
кандидат історичних наук

О. Г. Яковенко

